

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף נח

(המשך מהדף הקודם)

תנן כמאן דאמר מערבין לקרנות: כתוב 'ולקח מדם הפר ומדם השעיר ונתן על קרנות המזבח'. נחלקו רבי יאשיה ורבי יונתן האם הכוונה שלוקח את דם הפר בנפרד ונותן על המזבח הפנימי, ואחר כך לוקח את דם השעיר ונותן על המזבח. או שכוונת הפסוק שנותן אותם ביחד על ידי שמערב את המזרקים זה בזה, וכפי שכתוב במשנתנו.

תסתיים דרבי יאשיה: הגמרא מביאה ראייה מי הם בעלי הדעות הנ"ל, ממחלוקתם במקלל אביו ואמו. נאמר 'איש אשר יקלל את אביו ואת אמו מות יומת, אביו ואמו קילל דמיו בוי'. לדעת רבי יאשיה מתחילת הפסוק היינו סבורים שדווקא כאשר יקלל את שניהם יחד חייב, ורק לאחר שהתורה חוזרת ומסמיכה את אימו לקללה לאחר שהסמיכה את אביו (יקלל את אביו... ואימו קילל) - אנו לומדים שחייב על כל אחד מהם בנפרד. לדעת רבי יונתן בכל מקרה חייב על כל אחד בנפרד בגלל שלא כתוב בפסוק 'יחדיו' (כמו שכתוב בכלאיים 'לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו'), וסוף הפסוק נצרך לדרשה אחרת.

מכאן שרבי יאשיה הוא זה שסובר שכאשר כתובים שני דברים סמוכים הכוונה לשניהם יחדיו, וממילא גם לעניננו בדם הפר והשעיר. הגמרא דוחה. גם רבי יונתן מודה בדם הפר והשעיר שמערבין אותם, בגלל שכתוב 'וכיפר אהרון על קרנותיו אחת בשנה' פעם אחת ולא שתיים – דבר האפשרי רק כשמערב אותם יחד.

אחת ולא שתיים מדם הפר: בברייתא מובא שרבי יונתן סובר שנותן מדם הפר והשעיר כל אחד בפני עצמו, ומה שכתוב 'אחת בשנה' ללמד שנותנים מתנה אחת מהפר ומתנה אחת מהשעיר בלבד. ובברייתא נוספת מובא בסתם כדעת רבי יאשיה שלומדים מ'אחת בשנה' לתת משניהם ביחד כנ"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הניח מזרק בתוך מזרק: אחת מעבודות הכהונה היא קבלת הדם של הקרבן במזרק לאחר השחיטה. אם לבש הכהן כפפה על ידו כשהחזיק במזרק - עבודתו פסולה כי היא חוצצת בין ידו לכלי. אבל מה הדין כאשר הכניס מזרק לתוך מזרק, והחזיק את המזרק התחתון כשקיבל את הדם – האם 'מין במינו' חוצץ או לא?

היה עומד על גבי כלי: כמו שבכלי שרת אסור שיהיה דבר חוצץ בין ידו לכלי, כך אסור שיהיה חציצה בין רגלי הכהן לרצפת העזרה המקודשת. ולכן אם עמד על גבי כלי או על רגלו של חבירו עבודתו פסולה. והרי רגל חבירו היא 'מין במינו' לרגלו שלו ובכל אופן חוצצת. הגמרא דוחה חבירו אינו יכול לבטל את רגלו לרצפה (ואם יבטל לא יועיל כי בטלה דעתו -מאירי) אבל מזרק שביטלו בתוך המזרק אינו חוצץ כי הוא מין במינו.

איכא דאמרי: הספק של רמי בר חמא לא היה האם מין במינו חוצץ כי פשוט שאינו חוצץ, אלא הספק האם כאשר הכניס מזרק לתוך מזרק 'דרך שירות' בכך או לא? והגמרא מוכיחה מבריייתא מבית מדרשו של רבי ישמעאל שזו דרך שירות.

הניח סיב בתוך המזרק וקיבל בו את הדם: הסיב (=הצומח סביב הדקל) הוא 'מין באינו מינו' של הדם ואמור לחצוץ בין הדם לכלי, אך הגמרא מסתפקת מכיון שהסיב הוא רך וספוגי, והדם נספג בו ומחלחל לדופן הכלי - האם אינו חוצץ?

זולף והולך עד שמגיע לספוג: רב חסדא פושט את הספק, מאפר פרה שצריך לקדש אותו על ידי עירובו בכלי עם מים חיים, ולאחר מכן שופכם לתוך צלוחית ומזה ממנה על הטמא. אם היה ספוג בתחתית הכלי, יכול לשפוך את המים שבכלי לצלוחית עד שהמים מגיעים לספוג. מכיון שהמים שבתוך הספוג לא התקדשו כי הספוג אינו כלי, אבל שאר המים שבכלי התקדשו כי הספוג לא חצץ בינם לדופני הכלי. מכאן שהספוג אינו מהווה חציצה. הגמרא דוחה. דוקא מים שהם נוזליים מאד הספוג לא חוצץ בינם לכלי, אבל לא דם שהוא סמיך ועבה יותר.

איכא דאמרי: רב חסדא פשט שהספוג אינו חוצץ גם בדם כי הוא נוזלי, אבל בקומץ של מנחה שצריך להניחו בתוך כלי שרת (עבודה המקבילה לקבלה של הדם במזרק) – אם היה שם ספוג הוא חוצץ, מכיון שהסולת אינה נוזלית.

משנה: לאחר שהכהן הגדול גמר להזות על הפרוכת מדם הפר והשעיר, נאמר "וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֶשֶׁר לִפְנֵי ה' וַיִּכְפֹּר עָלָיו, וַיִּלְקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וַיִּתֵּן עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב", המזבח הכתוב כאן הוא מזבח הזהב שהיה בהיכל (שהרי על המזבח החיצון אי אפשר לומר שהוא "לפני ה'").

(המשך בדף הבא ↓)

את דם הפר והשעיר הוא נותן על קרנות מזבח הזהב מלמעלה למטה, לפי שהוא מקיף את המזבח ברגליו ועומד סמוך לקרן המזבח בשעה שהוא נותן שם את הדם, והמזבח היה גבוה יותר מיזו של הכהן והוא צריך לצדד את אצבעותיו כלפי מעלה בשביל לתת שם את הדם, ואם הוא יתן את הדם מלמטה למעלה הדם יזוב לתוך שרוול הכותונת שלו וילכלך אותה.

ולדעת רבי אליעזר הוא לא היה צריך להקיף את המזבח ברגליו, שהרי גודלו של המזבח הפנימי היה רק אמה על אמה, אלא היה עומד במקומו ומשם היה נותן את הדם על קרנות המזבח. על כל הקרנות היה נותן מלמטה למעלה, חוץ מהקרן הסמוכה לו ששם היה נותן מלמעלה למטה כדי שלא יזוב הדם לתוך שרוול הכותונת שלו וילכלך אותה.

לאחר שהוא סיים לתת את הדם על קרנות המזבח, הוא הזה על טהרו של מזבח, כלומר על מקום מגולה שבגג המזבח.

את שיירי דם הפר והשעיר הוא שפך על יסוד המערבי של מזבח החיצון, ואת שיירי הדם של החטאות החיצונות שפך על יסוד הדרומי של המזבח. השיירים הנ"ל היו נשפכים מהיסוד על הרצפה, ומתערבים באמה (= אמת המים שעברה בעזרה), ויוצאים לנחל קדרון, ונמכרים לבעלי גינות שהיו מזבלים בהם את שדותיהם, ומועלים בהם, כלומר שאסור להשתמש בדמים הנ"ל ללא תשלום להקדש.

גמרא: ברייתא: לאחר שהכהן הגדול גמר להזות על הפרוכת מדם הפר והשעיר, נאמר **"וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וְכִפֶּר עָלָיו, וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וַיִּמָּדְם הַשְּׂעִיר וַיָּנִתָּן עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב"**. מדוע כתוב "ויצא", היה לו לכתוב "וכפר על המזבח אשר לפני ה'?" אמר רבי נחמיה, לפי שמצאנו בפר כהן משיח ובפר העדה שהכהן עומד חוץ למזבח כשהוא מזה את ההזאות שעל הפרוכת, ואינו עומד בין המזבח לפרוכת, וכדי שלא נאמר שאף בפר ושעיר של יוה"כ כך הדיון, לכן כתוב "ויצא" בהזאות של יוה"כ - ללמדנו שעד עכשיו הוא היה עומד בין המזבח לפרוכת, וכעת הוא יוצא אל המזבח.

תניא אידך (= ברייתא אחרת): נאמר לגבי פר כהן משיח **"וַיָּנִתָּן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ הַסְּמִים לִפְנֵי ה'"**, מדוע כתוב "לפני ה'", והרי אנו יודעים שמזבח הקטורת עומד לפני ה'? אמר רבי נחמיה, לפי שמצאנו בהזאות של פר ושעיר של יוה"כ שהכהן עומד בין הפרוכת למזבח ומזה, וכדי שלא נאמר שאף בפר כהן משיח כך הדיון, לכן כתוב "לפני ה'" בהזאות של פר כהן משיח - ללמדנו שאמנם המזבח נמצא

(המשך בדף הבא ↓)

לפני ה' אבל הכהן המזה לא נמצא לפני ה' דהיינו בין הפרוכת למזבח, לפי שהמזבח מפסיק בינו לפרוכת, אלא עומד חוץ למזבח ומזה על הפרוכת.

התחיל מחטא ויורד וכו': לדעת רבי עקיבא - היו לקודש הקדשים שתי פרוכות והחיצונה פרופה מן הדרום (**כמשנה לעיל נא:**), נמצא שהוא יוצא מקודש הקדשים מן הדרום, וכשהוא יוצא הוא מזה על הפרוכת, ומשם הוא מגיע לקרן דרומית מערבית של המזבח שהיא הכי קרובה אליו, אבל הוא לא מזה עליה לפי שנאמר "וַיֵּצֵא..." שעליו לצאת מהמזבח, ולכן הוא יוצא לקרן מזרחית דרומית ומשם הוא מתחיל להזות, ואח"כ פונה לשמאלו ומזה על קרן דרומית מערבית וכו'.

לדעת ר"י הגלילי - היתה שם רק פרוכת אחת (**כדעת ר' יוסי במשנה שם**) ופרופה מן הצפון, נמצא שהוא יוצא מקודש הקדשים מן הצפון, וכשהוא יוצא הוא מגיע לקרן צפונית מערבית של המזבח שהיא הכי קרובה אליו, אבל הוא לא מזה עליה לפי שנאמר "וַיֵּצֵא..." שעליו לצאת מהמזבח, ולכן הוא יוצא לקרן מזרחית צפונית ומשם הוא מתחיל להזות, ואח"כ פונה לימינו ומזה על קרן צפונית מערבית וכו'.

קושיא על רבי עקיבא: מדוע הוא לא מקיף את המזבח דרך ימין? האם רבי עקיבא (=) הסובר שמקיף דרך שמאל? ור"י הגלילי (=) הסובר שמקיף דרך ימין? חולקים בדברי רמי בר יחזקאל שאמר ש'כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין?' (**הגמרא אומרת 'דרך ימין למזרח', אמנם לתיבת 'למזרח' אין שייכות לסוגייה שלנו, אלא למס' זבחים שם אמר רמי בר יחזקאל את דבריו**).

ים שעשה שלמה: כלי גדול מנחושת שבתוכו היו מים, והכהנים היו טובלים בו. כלי זה היה עומד על 12 בקר העשויים מנחושת, 3 בכל צד. ומכך שהפסוק (**בדברי הימים**) מנה את הבקר הנ"ל דרך ימין, אנו לומדים ש'כל פינות שאתה פונה (בעבודת המקדש) לא יהיו אלא דרך ימין למזרח'.

תירוץ: כולם סוברים כרמי בר יחזקאל, אלא שר"ע ור"י הגלילי נחלקו האם לומדים פנים (= נתינת הדם על המזבח הפנימי) מחוץ (= ממזבח החיצון) - שכשם שבמזבח החיצון צריך להקיף דרך ימין כך במזבח הפנימי, או שלא לומדים פנים מחוץ.

קושיא: א"כ מדוע ר"ע סובר שיקיף דווקא דרך שמאל, והלא יכול להקיף איך שירצה? תירוץ: באמת מצד הדין היה עליו לתת את הדם על הקרן דרומית מערבית שאותה הוא פוגש תחילה לאחר שסיים את ההזאות על הפרוכת, שהרי 'אין מעבירין על המצוות'.

(המשך בדף הבא ↓)

אבל משום שנאמר "וַיֵּצֵא..." שעליו לצאת מהמזבח, לכן הוא הולך ומתחיל מקרן דרומית מזרחית ואח"כ חוזר לקרן דרומית מערבית שעליה הוא היה צריך לתת תחילה, ולכן הוא פונה לשמאל ולא לימין!